

SZEGEDI ÍTÉLŐTÁBLA
Pf.II.20.996/2017/8. szám

A Szegedi Ítéltábla a Szabó Balázs Gábor Ügyvédi Iroda (ügyintéző ügyvéd: dr. Szabó Balázs Gábor) által képviselt felperesnek - a Madák Ügyvédi Iroda (ügyintéző ügyvéd: dr. Madák László) által képviselt I. r. és a személyesen eljáró II. r. alperesek ellen szerződés érvénytelenségének megállapítása iránt indított perében a Gyulai Törvényszék 2017. szeptember 13. napján kelt 14.P.20.159/2017/8. számú ítélete ellen a felperes 10. sorszám alatt benyújtott fellebbezése alapján lefolytatott másodfokú eljárásban meghozta a következő

í t é l e t e t:

Az elsőfokú bíróság ítéletét **helybenhagyja.**

Kötelezi a felperest, hogy 15 napon belül fizessen meg az alperesnek 37 500 (harminchétezer-öt száz) Ft másodfokú perköltséget.

Az ítélet ellen fellebbezésnek helye nincs.

I n d o k o l á s

A felperes és a II. r. alperes mint hitelfelvevő és zálogkötelezett, továbbá az alperes mint hitelező 2007. december 12. napján „HITEL- és ZÁLOGSZERZŐDÉS MKB svájci frank magánhitelhez (annuitásos törlesztéssel)” elnevezésű megállapodást kötöttek.

A szerződés 1.1. pontja szerint az alperes kötelezettséget vállalt arra, hogy a hitelfelvevők részére 24 200 CHF összegű devizahitelt tart rendelkezésre, és - a rendelkezésre tartási időszak lejártáig - a szerződésben meghatározott feltételek teljesülése esetén forintban legfeljebb 3 500 000 Ft összegű kölcsönt folyósít.

A 2. pont a szerződésben használt fogalmak jelentését rögzíti, így többek között meghatározza az „MKB pénztári deviza (eladási/vételi) árfolyam”, valamint a törlesztő részlet fogalmát.

A 3. pont a hitelnyújtás feltételeit tartalmazza, megjelölve a hitel futamidejét, amelyet a rendelkezésre tartási időszakkal együtt 120 hónapban, végső lejárátát pedig 2008. január 17. napjában határozza meg.

A 4. pont a hiteldíj elemeit sorolja fel. Az ügyleti kamatot illetően a 4.1. pont a következőként rendelkezik: „A kölcsön kamatlába kamatperiódusonként változó, amelynek mértéke a Bank mindenkorai kondíciós listájában kerül közzétételre. A kamatláb mértéke a szerződéskötés időpontjában évi: 4 %”. A kamatperiódusok időtartamát a felek 3 hónapban határozták meg. A kezelési költség tekintetében ugyancsak akként állapodtak meg, hogy az kamatperiódusonként változó, a szerződéskötés időpontjában annak mértéke évi 2,70 % (4.2.). A 4.4. pontban feltüntették a hiteldíjmutató számítása során figyelembe nem vett egyéb hiteldíjelemeket és költségeket, a 4.5. pontban pedig a teljes hiteldíjmutató értékét (évi 7,44 %) azzal, hogy az nem tükrözi a hitel kamat- és árfolyamkockázatát.

A kölcsön folyósítását illetően az 5.1. pont akként rendelkezik, hogy a kölcsön igénybevétele a folyósítási feltételek mindegyikének teljesítését követően a hitelfelvevő eseti írásbeli megbízása (lehívása) alapján történik.

Az 5.2. pontban írtak szerint a kölcsön folyósítása forintban történik, a lehívott devizaösszeg átváltásával a folyósítás napjára jegyzett MKB deviza vételi árfolyamon számítva.

A felek az induló törlesztő részlet összegét - a teljes hitelösszeg igénybe vételét feltételezve - a szerződéskötéskor hatályos kondíciós lista feltételeivel 263,09 CHF-ben, a törlesztő részletek számát pedig 120 hónapban jelölték meg.

A 9.3. pont rögzíti, hogy a szerződésben nem szabályozott kérdésekben - egyebek mellett - a Hitelműveletek végzéséről szóló üzletszabályzatban foglalt rendelkezéseket kell alkalmazni.

A szerződéskötéssel egyidejűleg az alperes „Kockázatfeltáró nyilatkozat” megjelölésű okiratban tájékoztatta az adósokat az árfolyam- és kamatkockázatról, egyebek mellett a következők szerint: „A forinttól eltérő devizanemben történő hitelfelvétel előre pontosan nem becsülhető devizaárfolyam és kamatkockázat tudatos felvállalását jelenti a hitel devizanemétől függően a hitel teljes vagy adott esetben részleges futamidejére vonatkozóan. Erre tekintettel az Ügyfeleink által megkötni kívánt deviza hitel szerződéssel kapcsolatban az alábbi piac által indukált kockázatokra hívjuk fel a figyelmet:

A hitel futamideje alatt árfolyam-elmozdulások a nemzetközi pénzpiacok és a forint piaci helyzete változásától függően bármikor, előre meg nem becsülhető gyakorisággal, irányban és mértékben következhetnek be, az árfolyamváltozás hatására változhat, kedvezőtlen esetben akár jelentős mértékben megnövekedhet mind a tőketartozás, mind a törlesztő részletek forintban felszámított összege... Az árfolyam és a kamat bármilyen irányú változása akár együttesen is bekövetkezhet, ami kedvezőtlen esetben a forintban számított adósságterhek kumulatív növekedését eredményezheti.” A felperes és a II. r. alperes az okiratra vezetett záradék aláírásával nyilatkoztak arról, hogy a kockázatfeltáró nyilatkozatban foglaltakat tudomásul vették, a deviza hitelszerződést ennek ismeretében, az esetleges kockázatok mérlegelésével kötötték meg.

A felperes a 2017. december 17. napján kelt „Kölcsönfolyósítási kérelem” megnevezésű nyilatkozatával a hitelszerződés alapján rendelkezésére tartott hitelkeret teljes összegét igénybe vette, kérte ugyanis 3 500 000 Ft kölcsön folyósítását az I. r. alperestől, aki a kért összeget a felperes részére folyósította.

A felperes módosított keresetében a szerződés érvénytelenségére alapítottnan 1 181 159 Ft, valamint annak 2011. december 2. napjától a kifizetés napjáig járó törvényes kamata megfizetésére kérte kötelezni az I. r. alperest. Keresetének indokolása szerint a szerződés a perben alkalmazandó 1996. évi CXII. tv. (a továbbiakban: Hpt.) 213. § (1) bekezdés a) és c) pontjában írt kötelező tartalmi elemek hiányában semmis. Kifejtette, a szerződés kizárólag a hitelkeret összegét rögzíti, amely a kölcsönösszeg felső határa, magát a kölcsönösszeget mint a szerződés tárgyát azonban nem, és nem tartalmazza a szerződés kapcsán felmerült valamennyi költséget sem, hiszen az induló teljes hiteldíjmutatót 7,44 %-ban jelöli meg, azonban az ügyleti kamat és a kezelési költség együttes összege ezt a mértéket nem éri el. Ugyancsak semmisséget eredményez véleménye szerint a kamat rögzítésének hiánya, a szerződés 4.1. pontjában foglalt rendelkezésből ugyanis az következik álláspontja szerint, hogy a kölcsön kamata nem a szerződésben feltüntetett érték, hanem azt a szerződéskötést követően a bank egyoldalúan, a Hirdetmény kifüggesztésével állapítja meg. Hivatkozott arra, hogy az I. r. alperes nem teljesítette a Hpt. 203. § (6) bekezdésében írt kötelezettségét, nem kapott ugyanis megfelelő tájékoztatást a kölcsön összegének devizában történő nyilvántartásáról, az árfolyamváltozás lehetőségéből fakadó valós kockázatról, így nem tudta

mérlegelni, hogy az a törlesztő részletek mértékére ténylegesen milyen hatást gyakorolt. Állította, a tájékoztatás nem felelt meg a 2/2014. PJE határozat 1. pontjában írt követelményeknek sem. A tájékoztatási kötelezettség elmulasztását egyúttal a Polgári Törvénykönyvről szóló 1959. évi IV. tv. (a továbbiakban: 1959-es Ptk.) 205. § (3) bekezdésében írt együttműködési és tájékoztatási kötelezettség megszegéseként értékelte. Kiemelte, a kölcsönösszeg és a kamat feltüntetésének a hiánya azt is jelenti, hogy a megállapodás lényeges tartalmi elemei nem kerültek írásba foglalásra, ezért a szerződés az 1959-es Ptk. 217. § (1) bekezdése alapján is semmis. Az érvénytelenség jogkövetkezményeként kérte a szerződést érvényessé nyilvánítani a kölcsönösszeg 3 500 000 Ft-ban, az ügyleti kamat évi 4 %-ban és a kezelési költség évi 2,7 %-ban történő meghatározásával. Az ennek figyelembevételével levezetett számítása szerint a követelt összegű túlfizetése keletkezett.

A II. r. alperest a fentiek túrésére kérte kötelezni.

Az I. r. alperes ellenkérelmében a kereset elutasítását kérte. Védekezése szerint a perbeli jogügylet nem tisztán hitel- illetve kölcsönszerződés, hanem mindkét jogviszonyra irányadó tartalmi elemeket foglal magában, a folyósítás időpontjáig hitelszerződésnek, az ezt követő időponttól kezdődően pedig kölcsönszerződésnek minősül. Hangsúlyozta, a szerződés 1.1. pontjában megjelölt 3,5 millió forint a forintban folyósított és CHF-ben nyilvántartott kölcsön összege, azaz a szerződés tárgya. Utalt arra, a szerződés 5.2. pontja rögzíti a a folyósított kölcsönösszeg devizára történő átszámításának a módját, míg a szerződés 5.1. pontja és a szerződés részét képező Hitelműveletek végzéséről szóló üzletszabályzat 9.1.2. pontja tartalmazza a kölcsön lehívására vonatkozó rendelkezéseket. Előadta, a szerződés feltünteti az induló ügyleti kamat éves százalékos értékét, a teljes hiteldíjmutatót és az annak számítása során figyelembe nem vett költségek meghatározását és összegét is. Érvelése szerint tájékoztatási kötelezettségének eleget tett, a kockázatfeltáró nyilatkozat megfelel a Hpt. 203. § (6) és (7) bekezdésében, valamint a Kúria 2/2014. PJE határozatában írt követelményeknek.

A II. r. alperes nyilatkozatot nem tett.

Az elsőfokú bíróság ítéletével a keresetet elutasította és kötelezte a felperest, hogy 15 napon belül fizessen meg az I. r. alperesnek 75 000 Ft perköltséget. Határozatának indokolása szerint a peres felek deviza alapú fogyasztói kölcsönszerződést kötöttek egymással, amely tartalmazza a Hpt. 213. §-ában megkövetelt és a felperes által hiányolt valamennyi tartalmi elemet, így feltünteti svájci frankban a hitel összegét azzal, hogy a kölcsön összege 3 500 000 Ft, megjelöli továbbá a hiteldíjmutatót, valamint az annak számítása során figyelembe nem vett költségeket. Rámutatott, ha az I. r. alperes olyan díjat, költséget számított fel, amely a szerződésben nem szerepel, az nem eredményezi a szerződés érvénytelenségét, hanem a felek közötti elszámolásra tartozó kérdés, erre azonban a felperes maga sem hivatkozott. Utalt arra, a szerződés 4.1. pontja meghatározza a kamatláb szerződéskötés időpontjában irányadó százalékos értékét azzal, hogy a továbbiakban annak mértéke a szerződés részét képező kondíciós listában kerül meghatározásra. Megjegyezte ugyanakkor, ha a szerződés a Hpt. 213. § (1) bekezdés c) pontjában írt tartalmi elemek hiánya miatt lenne érvénytelen, az érvénytelenségi ok ezen elemek pótlásával kiküszöbölhető, a szerződés érvényessé nyilvánítható.

Alaplatannak találta az árfolyamkockázatról való tájékoztatás hiányára való hivatkozást is. Kifejtette, a kockázatfeltáró nyilatkozat laikus számára is világos, érthető tájékoztatást tartalmaz az árfolyamkockázatról, a felperes viszont - a személyes meghallgatása során tett nyilatkozatából kitűnően - a minimálisan elvárható figyelmeztetést sem tanúsította a szerződés megkötésekor: az alig egyoldalnyi terjedelmű kockázatfeltáró nyilatkozatot nem olvasta el figyelmesen annak aláírását megelőzően, és csak utóbb hivatkozott a szóbeli tájékoztatás hiányára, így az árfolyamkockázatot a

felperesre telepítő szerződési feltételek, mint a főszolgáltatás körébe tartozó szerződéses rendelkezések tisztességtelenségére nem hivatkozhat. Utalt arra, önmagában a kockázatfeltáró nyilatkozat hiánya vagy a törvényi előírásoknak meg nem felelése a szerződés érvénytelenségét nem eredményezné. Alaptalannak találta az alaki követelmények megsértésére vonatkozó felperesi hivatkozást is.

A felperes fellebbezésében elsődlegesen az elsőfokú ítélet módosított keresete szerinti megváltoztatását, másodlagosan annak hatályon kívül helyezését és az elsőfokú bíróságnak a per újabb tárgyalására és újabb határozat hozatalára utasítását kérte. Jogorvoslati kérelme indokaként fenntartotta és megismételte keresetének indokait, kiemelve, hogy az elsőfokú bíróság indokolási kötelezettségének nem tett eleget, véleménye szerint ugyanis az ítélet indokolása formális, ténylegesen - jogszabályi hivatkozással is alátámasztottan - nem tartalmazza az érvénytelenségre vonatkozó állításainak tételes cáfolatát.

Az I. r. alperes fellebbezési ellenkérelmében az elsőfokú ítélet helybenhagyását kérte, fenntartva az elsőfokú eljárásban előterjesztett védekezését.

A fellebbezés **alaptalan**.

Az ítélet tábla az elsőfokú bíróság döntésével és annak kifejtett indokaival is egyetért az alábbi pontosítással.

A másodlagos fellebbezési kérelem kapcsán az ítélet táblának mindenekelőtt abban a kérdésben kellett állást foglalnia, hogy az elsőfokú eljárás lényeges szabályainak megsértése miatt szükséges-e az elsőfokú eljárás megismétlése. A felperes az indokolási kötelezettség elmulasztását jelölte meg olyan lényeges eljárási szabálysértésként, amely álláspontja szerint az elsőfokú ítélet hatályon kívül helyezését indokolja. Ezzel szemben az elsőfokú bíróság teljes körűen megindokolta az ítéletét, az mindenben megfelel a polgári perrendtartásról szóló 1952. évi III. tv. (a továbbiakban: Pp.) 221. § (1) bekezdésében írt követelményeknek. A felperes álláspontjától eltérően az elsőfokú bíróság valamennyi érvénytelenségi okhoz kapcsolódóan a kellő részletességgel fejtette ki érveit, amelyeket a jogvita elbírálása során alkalmazandó jogszabályok és jogegységi határozatok megjelölésével alátámasztott. Ezért csupán megjegyzi az ítélet tábla, önmagában az indokolási kötelezettség elmulasztása a Pp. 252. § (2) bekezdése alapján csak akkor ad alapot az elsőfokú határozat hatályon kívül helyezésére, ha az elsőfokú határozatból és az eljárás adataiból nem állapítható meg, hogy az elsőfokú bíróság döntését mire alapította, s ezért az érdemi határozat nem bírálható felül. Ha azonban az érdemi döntéshez szükséges adatok rendelkezésre állnak, érdemi döntést kell hozni (PK. 206. számú állásfoglalás b.) pont, BDT2012. 2649.II.).

A jogvita érdemét illetően annyiban helytálló a felperes álláspontja, hogy a 2007. december 12. napján kelt okirat a felek között létrejött kölcsönszerződés tárgyát, a kölcsönösszeget nem tartalmazza. Lényeges azonban, hogy a felek között két jogügylet jött létre: egy hitel- és egy kölcsönszerződés. A hitelszerződésben az alperes arra vállalt kötelezettséget a szerződés 1.1. pontjában rögzítettek szerint, hogy 24 200 CHF hitelkeretet tart rendelkezésre a felperes és a II. r. alperes 3 500 000 Ft kölcsönigényének kielégítése érdekében. A hitelszerződés tárgya nem a kölcsön azonnali nyújtása, hanem kötelezettségvállalás arra, hogy a pénzügyi intézet a másik fél igénylésére meghatározott keretben kölcsönszerződést fog kötni vagy egyéb hitelműveletet végezni (1959-es Ptk. 522. § (1) bekezdés), míg a pénzügyi intézettel szerződő felet a kölcsön igénybevétele (,,lehívásának") joga illeti meg. A pénzügyi intézet által vállalt hitelkeret kimerítésével, a kölcsön tényleges nyújtásával a hitelszerződés megszűnik, a felek között kölcsönjogviszony jön létre,

amelyet a kölcsönszerződésekre vonatkozó rendelkezések szerint kell elbírálni. A perbeli szerződés 5.1. pontja a tényállásban írtak szerinti ezzel megegyező rendelkezést tartalmaz. A 3 500 000 Ft kölcsön „lehívására” vonatkozó, 2007. december 17. napján kelt kölcsönfolyósítási kérelem benyújtásával a felek között az 1959-es Ptk. 523. § (1) - (2) bekezdése szerinti bankkölcsön szerződés létrejött, hiszen a felek annak valamennyi lényeges feltételében megállapodtak, azokat két okirat, egyrészt a hitelszerződést is tartalmazó irat, másrészt a kölcsön összegét pontosan meghatározó „kölcsönfolyósítási kérelem” tartalmazza. Ez a kölcsönszerződés érvényességét nem érinti, az írásbeliség követelményének ugyanis megfelel, és a szerződés az 1959-es Ptk. 217. § (1) bekezdése alapján nem semmis, ha nem ugyanaz az okirat tartalmazza valamennyi fél szerződési nyilatkozatát, hanem mindegyik szerződő fél külön okiratba foglalt nyilatkozata révén jön létre a felek kölcsönös és egybehangzó akaratnyilvánítása (XXV. számú PED III. pont). Mindez egyben azt is jelenti, hogy a kölcsön tárgyát a felek között létrejött szerződés tartalmazza, ezért az megfelel a Hpt. 213. § (1) bekezdés a) pontjában foglaltaknak.

Helyesen foglalt állást az elsőfokú bíróság abban a kérdésben is, hogy a szerződés érvénytelensége a Hpt. 213. § (1) bekezdés c) pontja alapján sem állapítható meg. Erre alapítottnak a felperes elsődlegesen azt kifogásolja, hogy a szerződés nem tünteti fel az azzal kapcsolatos valamennyi költséget. A szerződésben azonban megjelölésre került az ügyleti kamat (4.1. pont), a kezelési költség (4.2. pont), a szerződéskötési díj (4.3. pont), a teljes hiteldíjmutató számítása során figyelembe nem vett hiteldíjelemek és egyéb költségek (4.4.). A szerződés részét képező „Hitelműveletek végzéséről szóló üzletszabályzat” 4.2. pontja felsorolja a hiteldíj összetevőit, mértéküket illetően utalva a kondíciós listára. Helyesen állapította meg az elsőfokú bíróság azt is, ha az alperes olyan költséget számít fel, amely a szerződésben illetve az annak részét képező üzletszabályzatban nem szerepel, úgy szerződésszegést valósít meg, e tény azonban nem eredményezi a szerződés semmisségét. Ha pedig az I. r. alperes hibásan számította ki a THM-et, a felperes erre hivatkozva legfeljebb megtámadhatja a szerződést tévedés jogcímén, ilyen nyilatkozatot azonban nem tett.

Tényként állapítható meg az is, hogy a szerződésben a felek meghatározták az induló ügyleti kamat éves százalékos értékét 4 %-ban. A szerződésnek az a rendelkezése, hogy a kamatláb kamatperiódusonként a kondíciós listában közzétettek szerint változik „a bankszámlák vezetéséről, a betétgyűjtésről és a kapcsolódó szolgáltatásokról” szóló üzletszabályzat 1.3.3. pontjának rendelkezései szerint, az I. r. alperest megillető egyoldalú kamatmódosítási jogra vonatkozó általános szerződési feltétel, amely a 2014. évi XXXVIII. tv. (a továbbiakban: DH1 tv.) 4. § (2) bekezdése értelmében semmis, kivéve ha az alperes a 6. § (1) bekezdése alapján indított perben sikeresen megdöntötte a tisztességtelenség 4. § (1) bekezdésén alapuló vélelmét. Ebből következően, ha az alperes nem indított peres eljárást, a perbeli szerződés fenti kikötése a DH1 törvény alapján semmis, ha pedig indított pert, az abban hozott erga omnes hatályú ítélet a továbbiakban már nem vitatható módon eldöntötte a hivatkozott szerződési rendelkezés semmisségének kérdését, így ezzel kapcsolatos igény jelen perben nem érvényesíthető.

Ugyancsak alaptalanul hivatkozik a felperes arra, hogy az árfolyamkockázatról való tájékoztatás hiánya illetve nem megfelelősége miatt semmis a szerződés. Az I. r. alperes ugyanis elkészítette a Hpt. 203. § (6) bekezdésében előírt ún. külön kockázatfeltáró nyilatkozatot, amelynek tartalma - a felperesi állásponttól eltérően - megfelel a (7) bekezdésben foglalt tartalmi követelményeknek. Helyesen állapította meg az elsőfokú bíróság, a tényállásban idézett tájékoztatás világosan és egyértelműen juttatja kifejezésre, hogy a jogügylet árfolyamkockázattal jár, az árfolyamváltozásból eredő többletfizetési kötelezettség, az ún. árfolyamkockázat - külön korlátozást tartalmazó rendelkezés hiányában - a fogyasztót terheli. A felperes személyes meghallgatása során előadta,

hogy a kockázatfeltáró nyilatkozatot aláírását megelőzően elolvasta, lényegében azt kifogásolja, hogy további szóbeli tájékoztatást nem kapott. Nincs azonban olyan követelmény, hogy az árfolyamkockázatról való tájékoztatásnak szóban és írásban egyaránt meg kell történnie. Adott esetben ugyanis a külön kockázatfeltáró nyilatkozat és a szóbeli tájékoztatás hiánya sem teszi lehetővé a szerződés azon feltételei tisztességtelenségének a megállapítását, amelyek szerint az árfolyamkockázatot korlátozás nélkül a fogyasztó viseli, ha egyébként a szerződés rendelkezései alapján az „átlagos fogyasztó” mércéjén keresztül megítélt konkrét fogyasztó számára egyértelműen felismerhető, hogy az árfolyamkockázat korlátozás nélkül őt terheli, az árfolyam ránézve kedvezőtlen változásának nincs felső határa. Lényeges emellett, hogy a felperes előadásából kitűnik, tudatában volt a jogügylet kockázatának, csupán annak nem, hogy a kockázat milyen jelentős mértékű. A kockázat korlátatlansága azonban a kockázatfeltáró nyilatkozat tartalma alapján megállapítható, az árfolyamváltozás jövőbeli iránya és mértéke pedig a szerződéskötés időpontjában előre nem volt látható, ezért a tájékoztatási kötelezettség nem terjedhetett ki az árfolyamváltozás várható irányára, előre nem látható mértékére, a kockázat reális voltára, valószínűségére (6/2003. PJE határozat 3. pont). A felperes a tájékoztatási kötelezettség körében hivatkozott arra, hogy ez egyben az 1959-es Ptk. 205. § (3) bekezdésében írt együttműködési és tájékoztatási kötelezettség megsértését is eredményezte az I. r. alperes részéről. Az együttműködési és tájékoztatási kötelezettség megsértése azonban szerződésszegésnek minősül, a szerződés érvényességét nem érinti. A felperes azonban szerződésszegésre alapított igényt nem érvényesített.

A kifejtettekre tekintettel az ítéletábra az elsőfokú bíróság ítéletét a Pp. 253. § (2) bekezdése alapján helybenhagyta.

Az eredménytelenül fellebbező felperest a Pp. 78. § (1) bekezdése alapján kötelezte az alperes jogi képviselőjével felmerült - a 32/2003. (VIII. 22.) IM rendelet 3. § (2) bekezdés a) pontja, (5) bekezdése és 4/A. §-a alapján megállapított ügyvédi munkadíjból álló - másodfokú perköltségének a megfizetésére. A felperes a fellebbezési eljárási illetéket leróta, amelyet pervesztességére tekintettel viselni köteles.

S z e g e d , 2018. március 14.

Dr. Szeghő Katalin sk.
a tanács elnöke

Zanócné dr. Ocskó Erzsébet sk.
előadó bíró

Dr. Lengyel Nóra sk.
táblabíró